

Kommunal- og regionaldepartementet
Integrerings- og mangfoldsavdelingen
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres ref. Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
05/02787-25 NWO 05/01703-2 /HPG

7. februar 2006

**HØRING - FORSLAG TIL ENDRINGER I LOV AV 10 JUNI 2005 NR 51 OM
STATSBORGERSKAP - STATSBORGERLOVEN - OG FORSKRIFTER TIL
STATSBORGERLOVEN MED MER**

Datatilsynet viser til brev av 20. desember 2005 der det bes om kommentarer til forslag til endringer i lov om statsborgerskap og forskrifter til statsborgerloven med mer.

Datatilsynet har hovedsakelig kommentarer knyttet til to forhold i forslagene nevnt over. Det gjelder krav om uttømmende politiattest og forslaget til generell opphevelse av offentlige myndigheters taushetsplikt dersom det er nødvendig for utlendingsmyndighetenes behandling av søknad om statsborgerskap.

Forslag til nytt tredje ledd i statsborgerlovens § 7 - Krav om uttømmende politiattest

I forslaget til politiopplysningslov, se NOU 2002:21, innføres det et skille mellom uttømmende og begrensede attester. Hovedpoenget er at man ved de fleste vandelskontroller kun trenger informasjon om forhold som er relevant for det formål som ønskes oppnådd. Datatilsynet forstår at det i forbindelse med behandling av søknader om statsborgerskap, kan være behov for informasjon knyttet til mange ulike typer kriminelle handlinger. Departementet oppfordres likevel til å vurdere hvorvidt overtredelse av enkelte straffebud anses mindre relevante i denne sammenheng, herunder hvorvidt det kan innføres en begrensing i forhold til hvor langt tilbake i tid det er nødvendig å gå for å oppfylle det aktuelle formål. Dommer/bøter som er foreldet etter strafferegistreringsloven § 6 bør for eksempel ikke medtas. Eventuell regulering av karenstid etter lovens § 9 vil være av betydning for hvilke forhold som oppregnes i denne sammenheng. De nevnte begrensninger kan for eksempel reguleres i forskrift med hjemmel i lovens § 7 fjerde ledd.

Når det gjelder opplysning om anmeldelser, siktelser og tiltaler, er tilsynet av den oppfatning, at slike opplysninger vil være relevante dersom søker på søknadstidspunktet er anmeldt, siktet eller tiltalt, slik at en søknad eventuelt kan stilles i bero til forholdet er avklart jf. Ot.prp. nr. 41 (2004-2005) Om lov om statsborgerskap pkt. 11.3.6. Datatilsynet stiller likevel spørsmål ved hvorvidt søker skal være nødt til å

legge frem en politiattest inneholdende slike opplysninger, dersom de aktuelle forhold er avklart av påtalemyndigheten uten at det er ilagt reaksjon for straffbart forhold. Ett av grunnkravene i personvernretten er at kun oppdatert og relevant informasjon skal benyttes. Dette prinsippet er spesielt viktig når opplysningene skal benyttes til å fatte et vedtak som er av stor betydning for borgeren. Slik Datatilsynet ser det, argumenteres det ikke i høringsnotatet for hvorfor det også er av betydning å ta med denne type opplysninger i tilfeller der forholdet allerede er avklart og ikke har medført noen slik reaksjon. Datatilsynet anbefaler derfor at bestemmelsen presiseres slik at det går klart frem at opplysninger om anmeldelse, siktelse og tiltale, kun refererer seg til forhold som er uavklart på søknadstidspunktet.

Forslag til nytt annet ledd i statsborgerlovens § 29 - Generell opphevelse av offentlige myndigheters taushetsplikt

Datatilsynet har forståelse for at det er av stor betydning med rask og effektiv tilgang til kvalitetssikret informasjon om søker for de myndigheter som behandler søknader om statsborgerskap. Det må i den sammenheng understrekes at innvilgelse av statsborgerskap er å anse som en rettighet, forutsatt at vilkårene for innvilgelse er tilstede. Med det som utgangspunkt, er Datatilsynet av den oppfatning at de opplysninger som er nødvendige for å belyse søknaden, primært bør hentes fra søkeren selv i samsvar med gjeldende rett. Rask behandling av søknad om statsborgerskap er også i den enkelte søkers interesse. Hvilket betyr at vedkommende har alt å tjene på selv å skaffe hurtig til veie den informasjon som myndighetene anser nødvendig for kunne behandle søknaden.

I motsetning til dette utgangspunktet, fremstår forslaget til nytt annet ledd i statsborgerlovens § 29 som svært vidt utformet med stor likhet med en generalfullmakt. Ikke bare opphever bestemmelsen taushetsplikten for alle offentlige myndigheter dersom Utlendingsdirektoratet, Utleidningsnemnda eller departementet har et behov for opplysninger for å behandle en søknad om statsborgerskap; Slike offentlige myndigheter pålegges samtidig en utleveringsplikt i denne sammenheng. Uten å spesifisere nærmere hva slags opplysninger det kan være aktuelt å innhente, og uten å angi nærmere hvilke offentlige myndigheter som kan være aktuelle som kilder, gjør bestemmelsen, på generelt grunnlag, unntak fra annen lovpålagt taushetsplikt. Det antas at utlendingsmyndighetene gjennom lang erfaring med behandling av søknader om statsborgerskap har opparbeidet seg et visst inntrykk av hva slags opplysninger som er aktuelle å innhente fra hvilke offentlige myndigheter. Denne erfaringen bør til en viss grad kunne benyttes til å spesifisere den foreslåtte formuleringen i lovens § 29 andre ledd, for eksempel i forskrifts form.

Datatilsynet tør for øvrig minne om at lovbestemt taushetsplikt er innført for å gi enkelte opplysninger et særskilt vern. Dette er opplysninger som i hovedregelen ikke skal benyttes til annet enn det formål de opprinnelig er innhentet for. Skal det avvikes fra dette, bør det skje gjennom spesifiserte unntak som gir en viss forutsigbarhet og er i samsvar med de hensyn legalitetsprinsippet søker å ivareta, eller være basert på søkerens frivillige, uttrykkelige og informerte samtykke.

Med hilsen

Georg Apenes
direktør

Hanne P. Gulbrandsen
seniorrådgiver